

Анисимова Олександра Андріївна

студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

На сьогоднішній день консалтингова діяльність є одним із двигунів економічного розвитку держави, адже дозволяє суб'єктам господарювання – замовникам ефективно та законно займатися бізнесом та покращувати систему управління. На цьому етапі розвитку усвідомлення можливості використання компаніями консалтингових послуг змінюється свідомим вибором консалтингової компанії як повноцінного бізнес-партнера. Власники підприємств сприймають консультантів як провідників новацій, що сприяють фінансовому зростанню.

В українському законодавстві немає ні визначення терміна «консалтинг», ні чіткої класифікації консалтингових послуг. Про консалтингові послуги згадується лише у Положенні про порядок організації та проведення конкурсів на право виконання консалтингових послуг, затвердженому наказом Національного агентства України з управління державними корпоративними правами [1], та в Переліку послуг, які можуть надавати аудитори, затвердженому рішенням Аудиторської палати України [2].

Систематизувати знання в цій сфері допомагає досвід міжнародних консалтингових компаній: консалтингова діяльність – це особливий вид господарської діяльності, яка здійснюється спеціальними суб'єктами господарювання на професійній основі та полягає у наданні консультаційної послуги замовнику за плату на підставі договору. Така діяльність здійснюється з урахуванням проблем клієнта та полягає в консультуванні керівників, управлінців, профільних фахівців з широкого кола питань у сфері фінансової, комерційної, юридичної, технологічної, технічної, експертної діяльності.

В широкому сенсі консалтинг – це вид інтелектуальної діяльності, основне завдання якого полягає в аналізі, обґрунтуванні перспектив розвитку і використання науково-технічних і організаційно-економічних інновацій з урахуванням предметної області і проблем клієнта. Основна мета – поліпшення якості, підвищення ефективності компанії в цілому. Консалтинг може стосуватися як локальних суто економічних питань (фінансовий аналіз, бухгалтерія, аудит, оподаткування), так і глобальних

управлінських проблем (стратегічний розвиток, реорганізація, інноваційний процес) [3, с. 179].

Часті зміни законодавства, необхідність впровадження на підприємствах автоматизованих систем обліку зумовлюють підприємства звертатись до консалтингових компаній, які допомагають вирішити проблеми підприємства в сфері управління, організаційного розвитку. Проте, темпи розвитку українського консалтингового ринку досить повільні та нестабільні. Хоча останні роки український консалтинг переходить від кризового до системного, на відміну від планомірного співробітництва зарубіжних компаній та консультантів, в Україні консультування здійснюється епізодично: надання консалтингових послуг не має єдиного принципу. На сьогоднішній день працює більше 300 консалтингових компаній, з яких майже 50% займаються наданням послуг з питань управлінського консультування, проте попит залишається не дуже високим через відсутність культури та закріплених умов функціонування роботи з експертами, побоювання щодо порушень конфіденційності, відсутність гарантій конкретних результатів та складність отримання об'єктивної інформації про консультаційні компанії та їх можливості [4, с. 523].

Так як ця сфера не врегульована, консалтингові фірми здійснюють консультаційну діяльність на власний розсуд. Як результат – відмінні за характером та змістом договори, підходи в роботі, різна повнота звітів, часто лише поверхневий аналіз.

Гальмуючі фактори – відсутність нормативно-правової бази регулювання консалтингової діяльності на всіх рівнях, зокрема на підзаконному; відсутність ефективно діючого професійного об'єднання консультантів. Обтяжуючим фактором є також і те, що головний механізм регулювання ринку, а саме конкуренція, не є остаточно сформованим [5, с. 16–21].

Так як консалтингова та аудиторська діяльність за формою здійснення та сутністю досить схожі (адже в консультуванні, як і в аудиті, відбувається застосування професійних навичок спеціаліста з певних правових, економічних, фінансових питань з метою надання інформації замовнику послуг), були думки щодо об'єднання в єдиному законі цих діяльностей. Але з'явився лише Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [6].

Також було подано проект Закону України «Про військово-консалтингову діяльність» [7], в якому пропонуються керівні принципи здійснення консалтингу, порядок ліцензування.

Проте, консалтинг – багатогранна категорія, адже він включає в себе різні види консультування, рівні його проведення, сфери здійснення, і тому недостатньо прийняти закон чи постанову, так як не будуть враховані специфічні риси, притаманні такій діяльності. У випадку консалтингу це має бути комплексний підхід. Приймаючи нормативно-правовий акт, важливо виокремити статті, які б визначали поняття консалтингу, консалтингової діяльності, консалтера, консалтингової фірми, права та обов'язки консультанта, консалтингової компанії та суб'єктів господарювання-клієнтів, визначити відповідальність консалтера, умови функціонування.

Можна звернутись до міжнародного досвіду, зокрема європейських країн. У Франції, Польщі, Німеччині, Італії це питання регулюється за принципом спеціалізації. Тобто надання консалтингових послуг регулюється залежно від виду тим чи іншим законним, підзаконним нормативно-правовим актом [8, с. 8]. Наприклад, у Німеччині право надавати консультаційні послуги надано як фізичним, так і юридичним особам. Законодавчо встановлено, що податкові консультанти не мають права займатися іншою комерційною діяльністю і бути найманими працівниками за винятком випадків, коли вони працюють в консультаційній фірмі.

Тож можна зробити висновок, що європейські країни в підходах до правового регулювання консалтингової діяльності орієнтуються на спеціалізацію та врахування окремих видів такої діяльності.

На нашу думку, для України це теж дієвий підхід. Для цього можна прийняти низку підзаконних нормативно-правових актів, які будуть регулювати основні види консалтингу, або, як альтернативу, спеціалізований нормативно-правовий акт, який буде регулювати загальні засади діяльності, встановить «правила гри» на ринку консалтингових послуг.

Поступовий перехід українських провідних компаній на нові принципи ведення господарської діяльності сприяє посиленню попиту на консалтингові продукти у сфері розроблення і впровадження інформаційних технологій. Отже, український консалтинг має свої перспективи: рівень попиту збільшиться та діяльність систематизується в результаті законодавчого врегулювання та поліпшення якості послуг, що надаються.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про порядок організації та проведення конкурсів на право виконання консалтингових (консультаційних, аудиторських, юридичних та оціночних) послуг: Наказ

НАУУДКП від 15.07.1999 р. № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-99>

2. Про затвердження Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми): Рішення Аудиторської палати від 27.09.2007 р. № 182/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr82_230-07

3. Верба В.А., Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності: Навч. посібник. Київ: КНЕУ. 2000. 228 с.

4. Щербина В. Актуальні проблеми господарського права. Ліра-К. 2018. 672 с.

5. Віннікова І.І. Особливості розвитку ринку консалтингових послуг в Україні. *Молодий вчений. Економічні науки*. 2017. №7 (34). 112 с.

6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. ВВР, 2018, № 9, 362 ст.

7. Про військово-консалтингову діяльність: проєкт Закону України від 18 вересня 2018 р. № 8093.

8. Любохинець Л. С., Дашевська А.А. Роль міжнародного консалтингу в розвитку національного ринку консалтингових послуг. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. 297 с.

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Будурова Г. М.

Булацевська Яна Вадимівна

студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНЦЕСІЯ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Світові тенденції до впровадження інновацій відображаються через задіювання державно-приватного партнерства (далі – ДПП): шляхом справедливого розподілу між державним і приватним партнерами ризиків, пов'язаних із виконанням договорів, укладених у межах такого партнерства. Актуальність даної теми обумовлена тим, що на сьогоднішній час відбувається активне запровадження Україною різних форм співробітництва з приватними суб'єктами господарювання щодо капіталоємних інфраструктурних проєктів, зокрема, державно-приватне партнерство і концесію, як його найбільш розповсюджену форму.

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство», під ДПП розуміють договірне співробітництво між державою та приватним